

„Тустууга сүгүрүэбин“

Максим
СИБИРЯКОВ

КИНИГЭТТЭН

ТИНЭХ ТУСТУУМ

(Салгыкта. Ичин
хайыт 124 №-гөр көр).

Уус-Алдагча бетстан-
циян начальнигынан атам-
мытын. Ол сылларга
көчкүлөр байланыштар
ветеринария үлэни
түпкүттүр эте, ол ону-
гар тосударственный вет-
еринар уонна участв-
тар дин баар буолалла-
ра, Ошон билиги оройуон-
наады бетстаннабыт 57
үлэнигэр, лаборатория-
лаах, үс массынаадаах
сина обуреу тарыкта эте.
Ветстанция үлэнигэр
олорор дьыллар суога,
онно-маны ыалга кыбыл-
лан олороллор. Ол ичин
үлэнигэр дьыллар ту-
тукха дин санаа үс-кө-
бүтө. Ол кини харчы
олус кэмчиг, бюджетнай
тарыхтарга тутууга
анаан үн мэнэ көрүлү-
бүт эте. Үлэнигэрдин
мунуна сүбэлэстим.

— Олорор дьыллар
суох, Харчы мэнэ суох.
Хантан үн булан, дьыл
туттубут? Сүбэлэстим,
— дини, Дьонун муну-
тенин бөлүлөр, Арай
бир кырдыгас ветер-
нар туран этте.

— Үс көлүгөр ат, ик-
ки «Ирбит» маарнаах
мотоцикл баар, Олору
атыннан харчы оло-
руохха, онон дьылга ту-
туохха. Маны бэйбэт
көрдүн киллэрбикти буол-
лаа дин.

— Бэрэ, оттон рай-
финотдел ичин көгү-
лүө дуо?— мин балача
саарбаралаатым.

— Көгүлүктөр сата-
мат, Холбоор, ат дара-
ны, мотоцикл дарааны
тыа буолан хаалалар
туох буолуой? Сии бир
сүрүн тарыллар буолба-
тар дуо?

— Кырдык дарааны,
харчыны хаасараа ту-
муохтук, Үчүтүн онор-
доххо сууттаабаттар ичи,
— дин мин сүбүлэстим.
Ону-маны күүтө, сааран-
ны барбат дьон буолу-
бүт, Төрдүө буолан мас
көрдө тарытыбыт. Ичин-
билини көрдүн, олуктуу-
олуктуу арбаан тарды-
гачан, арайах кэм ичи-
гэр икки тыһыныч ти-
ти охтордубут, көмөхтө-
түбүт. Дьэ ичинникы
ны-
ыны быһа адырында-
бат үлэбит быһыгар
мас көрдүн, илибинин
үлэлээн улаханник эри-
линим.

Кулун тутар ыйтан са-
далаан, Бороон орой-
уонна

ныотторун мунуна, би-
ригэда тарыны тутуубу-
тун сааралаатыбыт. Са-
йыгыны ыһааха дьэри
бизе квартираны үлэ-
кыларнаахха дин сорук
туруорунубут, бэрэ кө-
төдүлэн сааралаатыбыт—
акылаатын түһэрэн, ба-
рабинэлэрин суоран, ар-
бээн, хантанынны у-
туруустан, сүгүлэр ба-
тыраастылар, арбылар
дыкынаастылар, үс-
туулар сырдыраастылар.
Ичирдэ партия райко-
мун секретара Павел Ми-
хайлович Петров анаан
көрдө кэлэ сырытта. Ми-
тин кытта бэрт унуту-
к сөбүлэстэ.

— Максим Николаевич,
дэ бэртөөхү тутуубу
ыһаан эер эбиним, Үлэ-
нигэр хас эмэ тогул
ыһаахха тарыллар
айахтарын атан баран
олоролор эбээт, ыһаа-
рын эрэ нээннэстелер.

— Павел Михайлович,
саамай сүрүтэ—барыма,
дыкытуу буоллаа дин.
Тарылга бэйбэт үлэни-
гэр дьыллар устунан
хаалып-батарына, үчүтү
ичини бэйбэтэр тохто-
нон. Барыма кини ал-
бир, Ошон дьыл-уот—
тыны болуруоо.

— Ханна тийи да, хар-
чы суох динилэр, Оттон
эини хантан булугут?

— Онтон-мантан умна-
лаан.

— Дьэ, кытаат, Эдэр
тоһи үчүгүдүн үлэс.

Мин хайрамыту уонна
райком өртүттэн ойом-
мут кини быһыныах,
эссе көмүлүн биридин,
Саас күүс сааран икки
квартира бүтөн, ыал кө-
нөн киллэр, үөрүү-көтүү
эссе үлэс. Ол да сү-
рүттэри тустарга ба-
бын булгурууланна сыл-
дыбын. Хара үлээн күн
ахсын дьарыктанар бу-
дан, эрилин баар кур-
дук, Саатар, уончага кө-
бүртэ эрилинбит ичин
кам чөлбөр туһуом эте
ди саныабын. Ол ичин
сайыгыны спартакиада
баламанын оройуон сүү-
мэрэммит хамаандата
эриллэ сылларыгар
тийдим. Ыдырыгэ та-
барыһым Андрей Прото-
попов үөрүккө көрүстэ.
— Оо, Максим кэлэ,
Хата, улааттарга сүбэ-ама
буол, Тустан уурайы-
тык, онон бэрэ көмүр-
дарбын да, туһун дьыл-
кын тылым тахсыбат.

Андрей ачытын тая-

һын нонгоо характара
дэбэлээхтик чардыла-
тылар.

— Андрей, баар, спар-
такиада тустуон дуу
дини кэлэн турабын ээ.

— Кырдык атамни
дуо?— мэнэтигэр ичин
өрдө көтө түстө. — Оо, бэрт
да эбит. Мин санаабар,
республика билигэ да
«ороннор» сүтүр-саамай
сман биэрбэтти буолуо.

— Ичи билэр, Тусту-
батадым ыраатта,
— Ханнык ыһааһына
тустуоххуну? 87 киллэ-
лэххэргэ ичи эбэтэр ы-
раахха ыһааһына дуу?
Бука, «ороннор» ыһаа-
һыны ырааттаа буол-
уо. — Андрей үөрбүтүн
көпүтүн ичирдэбикэ
кутта-сыһа.

— 87 киллэргэ бору-
баллаан көрүөх.

— Ча, үчүтү. Ол
эрэри ичи ыһааһына
билигин Давид Софронов
уонна Петр Попов күн-
нүү сымдааллар.

— Вилэбин, Хайдаах
эмэ ичи улааттар кини-
лэртэн үһүс буолбут
кини, — дини саамай чу-
гас тулар көрүлүөх у-
оу кытта тардылаасты-
нан бардым.

Уонча күн балача ар-
чиллиним, Хайаан да ту-
старга билимнэа сирит-
тахына партия райкомун
ичине секретара В. В. Ру-
манцов ыгыртанар ыдыа.

— Максим Николаевич,
бүрөгө сүбэлэһэн баран,
айаһын Герой Егоров
атыннан киллэһэ быра-
быһыныа председатели-
на ыһаагы тыһыт.

Ону туох дин саныаһын?
— Василий Василье-
вич, мин колхозу араар-
быт ичин аатыран, Мэнэ-
Хангаластан сөччө табыл-
дыбына кэлбиким ээ.

— Ону эинэ чуолкай-
лаатыбыт. Эи туох да
буруйа суох эбикки.
Кыһырбыт уохтарыгар
буолан бэйбэтэ сымс-
тарбытар быһымылаах.

— Бэрэ оттон Сте-
пан Степанович Аршаков
туох дьылга?

— Кини уопускаатын
Ылан куоракка бардыта.

— Ча сөб, Собулаа-
бин, Аны ий агарынан
спартакиада буолуохтаах,
онно бөлүмүн сымла-
бын. Куоракка көрүр
эрилиним эте. Ол кини-
тан табыстахпына.

— Сии, Онуоха дьэри
билиги быһаары бэлэм-
ниэхит, — дини бэйбэт
ичин тутуһан арадытабыт.

(Бүтүүтэ бөчөттөннө).

Чурапчы сэлээннэтигэр олорор* усулуобуйаны тупсарыга наадыыны учуоттааһын уонна олорор дьыллэри биэри БЫРААБЫЛАЛАРА

I. УОПСАН БАЛААНЫНАЛАРА

1. Быраабыллар ССРС
олорор дьыл тутуһан за-
конодательстваларын то-
руттарыгар уонна РСФСР
Олорор дьылга көлөкө-
сө сөл түбөһүннэри
сэлээннэргэ кэлэн сыл-
ларга үс-көбүт ыраахан
балааһынны сөлөөхтүк
быһаарга анааллар.

2. Олорор дьыл болу-
руостарынан дьарыктанар
комиссия сөлөөхтөк сес-
тигэр талылар уонна бэй-
бэт үлэтин сесиндэ
уонна сөлөөхтөк президи-
умтар оҕуоттуур. Комис-
сия Совет президиумун
уонна бастааһынаа ко-
миссиялар председатели-
рин икки ардыларыгар ой-
доспот түбэлтэ мокуор
комиссия уонна президиум
уонсай сүбэ мунуһа-
рыгар быһаарылар.

3. Сага талылабыт
комиссия уруксу үлэс.

II. ОЛОРОР УСУЛУОБУЯНЫ ТУПСАРЫГА НААДЫНЫНЫ БИЛИНИИ

7. Олорор усулуобуйа-
ны тупсарга наадыаач-
чыларынан билинилэл-
лэр:

а. Дьыл көргөн бир
членигэр, быстах көмө
суох ичини киллэрэн ту-
ран, 6.6 кв. м итэс ичи-
нэх олорор дьылдан хаа-
чылыылаахтар.

б. Бастааһынай олорор-
го сөбө суох дьылга оло-
руоччулар (Совет комис-
сийына быһаарылыһан).

III. ОЛОРОР УСУЛУОБУЯНЫ ТУПСАРГА НААДЫНААЧЧЫЛАРЫ УЧУОТТААБЫН

9. Олорор усулуобуйа-
ны тупсарга наадыаач-
чыларынны учуонна ту-
руоруу булгурулаах усу-
луобуйатынан сэлээннэргэ
бастааһынай прописна
буолар.

10. Сэри, тыыл, үлэ ве-
теринара ичиннэ эбин
членилэринин туһанар
атын да гражданныр бэй-
лэра бастааһынай олорор,
ол тутуһан сөлөөхтөк Со-
веты кытта туһааннаах
дуогабардаах буолуохтаах-
тар.

11. Маннык түбэлтэ-
ргэ олорор дьыл идын,
кэргэни учуоттар ыһы-
лабатар:

а. Дьыл көргөн хас
бирдин членигэр 6.6
кв. м итэс буолуһаа
(тиргэн ичингэр баар эб-
этэр тутула тулар дьыл-
ны, сэлээннэ ичингэр атын
сиртэ баар эбэтэр тутула
тулар дьыллэри киллэрэн
тулар).

б. Сэлээннэргэ олорор
буолан баран, эссе атын
сиртэ байа аатыгар икки

бит комиссия дьыллатын
ичин эппэти сүтэр.

4. Бу комиссия бэйбэт
үлэтин баар сокуоннарга
уонна бу быраабылларга
олорор ыһаахтаах.
Ичиннэри биллэрэн
ичингэ сөл түбөһүннэри
бу комиссия үлэти Совет
хонтурутыгар тарыллар
аналлаах мунуһа уон-
сай билингэ таһаары-
лаахтаах.

5. Хас идиала айым (бэ-
тинсэ) 14—17 ч. гра-
данныр Совет хонтура-
тыгар комиссия члени-
нэри приемнуулар.

6. Бу быраабыллар
сөлөөхтөк президиумтар
уонна сэлээннэргэ баар
предприятиеларга, учре-
жденияларга, тарылларга,
профсоюзнай, обществен-
най-политическай комитет-
тарга, кинилэр ханна бас
барыһаарыттан тутула
суох, булгурулаахтар.

в. Олорор дьылга суох
эбэтэр хонтураа, гостини-
цада, общежитиега,
атын дьон дьыллэригэр
олороччулар.

8. Тарыллар салааач-
чылар атын сиртэн көбү-
рү бэрэдэниэн сөлөөхтөк
Советы кытта сурутуһан
сокуоннууларга кыһаран
адалбыт специалистары-
гар тарылга дьылга бэй-
бэтэ булан биэрэр.

IV. ОЛОРОР УСУЛУОБУЯНЫ ТУПСАРЫГА УОЧАРАТЫ ОЛОХТООХУН

16. Учумна ыһааһыт
гражданныр маннык испи-
ниһэ киллэрэллэр:

1 №-дээх уопсай испи-
ниһэ;
2 №-дээх членигэр
туһанар гражданныр испи-
ниһэтэрэ.

Бу испиниһэтэр бэйбэт-
рин ичирдигэр маннык ко-
руннэргэ араасаллар:
1 №-дээх испиниһэ «а»
— сага квартираны ыһаа-
чылар;

1 №-дээх испиниһэ «б»
— дьылларын кэргэттэч-
чилэр;

2 №-дээх испиниһэ «в»
— сэри ичирдигэр,
кыттылаахтар, кинилэр
оодоболоро уонна сэри
июмнар көһүүгэ хоту оро-
йуоннарга баран үлэлэ-
биттэр;

2 №-дээх испиниһэ «г»
— I, II группалаах үлэ
индигэр, Доруобуйа
харыстабылын министр-
ствотын бирикээннэргэ
кирибэт ыраахан ырыба-
тар;

2 №-дээх испиниһэ «д»
— Герой-ийалар, собохо
ийалар уонна итирлэр тө-
рөбүт дьыл көргөттэрэ,
5-тан элбэх оодобол дьыл
көргөн;

2 №-дээх испиниһэ «е»
(Ыраабыллар Чурапчы сөлөөхтөк сесинтинан
1990 сыл алтынны 9 күнүгэр биэрэттилиниттэр).

ныу 1 күнүттэн муус у-
тар 1 күнүгэр дьэри)
сельсовет учуокка тулар
гражданныр хаттаан ре-
гистрациллыр.

13. Олорор усулуобуйа-
ларын тупсарга наады-
ааччылар учуоттарынан
гражданныр маннык тү-
бэлтэргэ туллаллар:

а. Бэйэ дьылтан туттар-
га уһааһа ыһыт буол-
лаһтарына (манныах ичи
сельсовет дьылтан
сыл ичин бөлүлүүх
таах, онтон уһааһына
дык төлөбүрүгэр эбин
пеня паарга).

б. Бастааһынай олорор-
го атын сиртэ көспүт
буоллаһтарына.

в. Тферилибэт сайа-
былаһынаа, докумун-
та олорор усулуобуйа
тупсарга наадыыны ту-
луһан сөбө ичирдэ
дьылларга суохтар, ону
тэнэ учуонна ылар туһу-
нан болуруоһу быһаары-
гар тарылга салаааччыла-
ра сыһа дьылларга кө-
төн табыстаһына (бу ба-
раада 7 «а», 11 «д»
уоннара кинилибит тү-
бэлтэтигэр).

г. Байалар дьыллээх
уонна дьыл туттар ыһаа-
тах тарылларга үлэс
көстөхтөрү.

14. Гражданныр учумна
туларгыгар сөлөөхтөк Со-
вет сайабылыһына биэрэр,
онно ханна олорор, хайа
тарылга туһуан үлэли-
рэ, дьыл көргөттөр ханна
үлэлиллэр, үөрэнэллэр
ийыллар. Маны таһынан
сайабылыһынаа бу болу-
руоһу быһаарга сы-
һаманнаах атын даганм
докумуннар сыһаарылла-
лар.

15. Гражданныр бу сайа-
былыһынаа ийыт оло-
рор усулуобуйата комис-
сийан бэрэбирэлиһэр
(мокуурдэх түбэлтэти-
гэр мэнэтигэр тахсан
үлэлээхтэх). Ол кини-
тан комиссия бу града-
нын учуонна ылар эбэ-
тэ ийыт туһуан бир
ий ичин быһаары ыһа-
нар.

— оройуонга олус наада-
лаах эдэр уонна сэдэх иди-
лээх специалистар.

17. Бу ичин бастагы испи-
ниһэ тэг бырыһыанын
уонна уочарат быһы-
тынан хаамтарыллаах-
таахтар, ол эрэри сылга
дьылга биэри 1 №-дээх
испиниһэ 40 бырыһыан-
тан, 2 №-дээх 60 бы-
рыһыантан итэс буолуо
суохтаах.

3 №-дээх испиниһэ—
олорор дьылны уочарата
суох ылар гражданныр испи-
ниһэтэрэ:

а. Айылга алдырхайы-
гар эбэтэр баһаарыгар
туһатан тахсыт дьыл-
лээхтэр.

б. Туһатан тахсыт
(аварийнай) дьыллээхтэр
(Совет комиссийынан бы-
һаарытыһан).

в. Төрөпүттэрэ суох
тулааһа олорор интернат-
оскуоланы (детдому) үө-
нэ бутарбэттэри эбэтэр
Советскай Армия көмө-
тигэр сулуусалаан кэлбэт-
тэрин кини.

г. Сэлээннэргэ баар го-
сударственный тарылга
быһаардан кэлбэт (ана-
нан кэлбэттэртэн ураты)
үлэнигэр.

д. Сэлээннэргэ баар го-
сударственный тарылга
быһаардан кэлбэт (ана-
нан кэлбэттэртэн ураты)
үлэнигэр.

(Ыраабыллар Чурапчы сөлөөхтөк сесинтинан
1990 сыл алтынны 9 күнүгэр биэрэттилиниттэр).

ЭБЭРДЭЛИНИБИТ!

Күндү дьүөгэлэригэр, өр сылларга биэрэ
үлэлээбит коллегаларытын педагогическай
үлэ ветераннарына НОЕВА Енаторина Нико-
лаевна уонна МАРКОВА Марфа Федоров-
наа 60 саастарын туохтуктарынан ичиник,
ичиник эбэрдэлинибит. Бадабыт үтүө до-
руобууһу, саппаарыт сырдык санааһын,
олоххуттар бары үчүтэ. Аймах-билэ, ыраах-
чугас дьонуттар ичин ийэ, таппаллаах эбэ,
үтүө сүбэни буолан сүүс сааһытыгар дьэри
сүһүөххүтүгэр сылдьыт дьыл алыһыт.

Дьүөгэлэригэр.

БИЛЛЭРИНДЭР

Сбербанк Чурапчытаагы отделениета бырыһыана
суох целевой заем облигациятын көһүл атымга та-
һаарда. Облигацияларынан 1993 сылга бэриллээхтэ-
ро:

- өйөөх телевизор—сыаната 1000 солк.
- видеонадзиратор—2500 солк.
- олох-дьаах компьютер—700 солк.
- СВЧ оһох—350 солк.
- мототрактор—5000 солк.

Эрдэ целевой заем онулар кассовый ордер ы-
быттар бу күнүгэр облигация уларытырыт. Об-
лигациялары атылаһахтарыт бадалахтар сбер-
банкка кэлэн биллэхтэрин сөл.

Сбербанк администратията.

Ичи манан сирэйдэх, эгар нэдэһигэр ытыс са-
харага күрүн бэтиннээх, харага күрүн-эриэн ты-
һы бөрөсхүтү көрбүт Дирин бөһүлүгэр Кожурон
Петр Петрович биллэрэтигэр көрдөһүө. Үлэ
бирлигигэр 22-326 №-гэ телефоннуоххутун сөл.

«САГА ОЛОХ»—орган Чурапчинского райкома компартии РСФСР и районного Совета народных депутатов.

Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам.

Индекс газеты 54967. Объем—1 усл. печ. лист. Тираж—4308.

Редактор П. Н. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла
Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор—21-332,
отделы—21-261, общий—21-505.

11-11-11